

Täysistunto

Keskiviikko 12.2.2020 klo 14.01—19.17

7. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2019 eduskuntavaaleissa

Kertomus K 19/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 8. asiasta. Yhteiseen lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.19 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun katsoo tuota tarkastusviraston kertomusta, niin näyttää siltä, että aika hyvin meillä kuitenkin asiat on hoidettu ja ihmiset ilmoittavat myöskin, mistä rahat ovat tulleet. Aina jotain pientä on tietysti — siellä vaalipiirissä aina katselee kanssakilpailijoidensa ilmoituksia, että miksi tuossa ei ole ilmoitettu maksajaa ja tuo on ilmoittanut ja mistähän nuokin rahat ovat tulleet — mutta onhan tämä kuitenkin läpinäkyvyyttä huomattavasti parantanut.

Mutta se, mikä mietityttää, on se, kun nyt viime päivinä ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan kohdalla on tullut esiin tämä rahoituksen saaminen ulkomaisista lähteistä. Nythän tällä hetkellä tämä rahoituslainsäädäntö mahdollistaa sen, että voi vastaanottaa toisaalta myöskin ulkomaista tukea yksityishenkilöiltä, mutta olen alkanut pohtimaan, onko tämä kirjaus enää ajankohtainen. En tiedä muista edustajista, mutta oletteko pohtineet, tarvitseeko meillä vaalirahoituksen osalta mahdollistaa se, että otetaan ulkomailta vastaan rahoitusta, jolla sitä omaa kampanjaa sitten täällä kotimaassa pyöritetään? Tämä on ehkä sellainen asia, mitä olisi syytä jatkossa pohtia tarkemmin.

Ja toisaalta haluaisin puhua vielä myöskin noitten ennakoilmoitusten teosta, mutta niistä varmaan keskustellaan lisää.

16.21 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Yhdyn edustaja Ovaskan näkemykseen siitä, että meillä on hyvä läpinäkyvyys jo olemassa, mutta tässä muutamia ajatuksia, millä voitaisiin sitä vielä parantaa ja tätä vaalirahoitusta muutenkin.

Eduskunta- ja eurovaalit osoittivat jälleen, miksi vaalirahoituksen suuruutta ohjaavien kattojen asettaminen olisi tarpeen. On hälyttävää ajatella, että esimerkiksi kansanedustajaksi ja varakansanedustajaksi valituksi tuleminen maksoi tälläkin kertaa keskimäärin 35 000 euroa. Tämä ei ole demokratiaan vahvasti liittyvän poliittisen osallisuuden kannalta kestävä tilanne. Kaikilla pitäisi olla tasapuolinen mahdollisuus osallistua vaaleihin. Kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

sanedustajien vaalibudjeteissa on myös isoja eroja. Osa ehdokkaista käyttää kampanjaan vaaleista toiseen jopa 100 000 euroa. Summat koostuvat pitkälti yksityishenkilöiden ja yritysten antamista lahjoituksista. Etenkin nuorten ja tuntemattomampien ehdokkaiden on vaikeaa, jopa mahdotonta, saada kokoon vastaavia vaalibudjetteja ja niiden tuomaa näkyvyyttä.

On tärkeää, että rahoittajatahot ovat julkisia ja äänestäjien tiedossa jo ennen vaaleja, ja tässä viittaan juuri Ovaskan nostamaan asiaan, eli näiden ennakkoilmoitusten pitäisi olla pakollisia. Tällä hetkellä ennakkoilmoituksen jättäminen on vapaaehtoista. Hieman yli kolmannes edellisten eduskuntavaalien ehdokkaista teki vapaaehtoisen ennakkoilmoituksen vaalirahoituksestaan. Omasta vaalipiiristäni Uudeltamaalta 45 kansanedustajasta tai varakansanedustajasta vain 25 oli tehnyt tämän ennakkoilmoituksen. Myös ilmoitusrajaa yksittäisen lahjoitettavan summan osalta voisi laskea. Nyt ilmoitusraja on 1 500 euroa. Meillä vihreillä ehdokassopimuksessa rajataan ilmoitusvelvollisuus 1 000 euroon.

Sitten näistä edustaja Niikon Kiina-yhteyksistä. Yhdyn samaan harkintaan ja pohdintaan siitä, miten on tämän ulkomaalaisen rahan vastaanottamisen kanssa. Sitten toinen asia, jota pohdin tässä kohtaa, on se, voiko tämän vaalilahjoituksen jälkikäteen muuttaa vaalilainaksi ja maksaa pois ja miten tämä vaikuttaa sitten tämän rahoituksen läpinäkyvyyteen. Näitä olisi syytä jatkossa pohtia.

Joka tapauksessa oleellista on, että vaalirahoituksemme on mahdollisimman avointa, ajoissa ja rehellisesti raportoitua ja että säätelemme vaalirahoitusta siten, että rahoituksen suuruus ei karsi ehdokkaita tai ohjaa vaalitulosta.

16.24 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Erittäin hyviä puheenvuoroja kuuluu tässä salissa edustaja Ovaskalta ja edustaja Hopsulta. Näihin on hyvä yhtyä.

Kuten näistä tarkastusviraston kertomuksista käy ilmi, kampanjakuluissa on aikamoista vaihtelua ja osalla ehdokkaista summat nousevat todella suuriksi. Keskimäärin eduskuntavaalikampanjaan käytettiin lähes 35 000 euroa. Kallein kampanja oli peräti 115 547 euroa. Kyllä tällaiset summat herättävät huolta siitä, ovatko demokraattiset osallistumismahdollisuutemme avoimet ihan jokaiselle vai vain heille, joilla on tietty sosioekonominen tausta tai riittämiin kontakteja rahan äärelle. Tällaista eriarvoistumiskehitystä ei saa hyväksyä. Meidän on huolehdittava siitä, että Suomessa vaikuttaminen ja osallistuminen on jatkossakin mahdollista kaikille tulotasosta ja varallisuudesta riippumatta, niin että ehdokkaaksi voi tulevaisuudessakin lähteä vaikkapa myyjän palkalla ja suurperheen vanhempana, kuten itse aikanaan tein.

Yksi konkreettinen ja yksinkertainen keino vaikuttaa tähän asiaan olisi kampanjakaton säätäminen. Tästä edustaja Honkasalo on tehnyt hyvän lakialoitteen, jonka itsekin olen allekirjoittanut. Siinä ehdotetaan, että vaalirahoituslakiin säädettäisiin vaalikohtainen kampanjakatto, joka olisi kunnallisvaaleissa 7 500 euroa, eduskuntavaaleissa 30 000 euroa ja europarlamenttivaaleissa 50 000 euroa. Myös eduskunnan tarkastusvaliokunta on todennut — niin vuoden 2015 eduskuntavaalien kuin viime kuntavaalienkin jälkeen — että kampanjakattoa olisi syytä selvittää.

Arvoisa puhemies! Kalliit kampanjat voivat ehdokkaan läpimenomahdollisuuksien lisäksi vaikuttaa politiikan sisältöihin. Kenen leipää syöt, sen lauluja laulat. Näinhän se tahtoo mennä. Toimivaan demokratiaan ei kuulu se, että valtavilla kampanjalahjoituksilla osataan päätösvaltaa. Siksi avoimuuden merkitystä vaalirahoituksessa ei voi liikaa korostaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

Edustaja Honkasalon lakialoitteessa ehdotetaan vaalirahoituslakiin myös sellaista muutosta, että ennakoilmoitus, joka sisältää suunnitelman vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista, muuttuisi pakolliseksi. Nyt ennakoilmoituksen tekeminen on vapaaehtoista. Näin äänestäjällä olisi jo äänestyspäätöstä tehdessään tiedossa, mistä ehdokkaan raha tulee.

Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että tässä salissa istuu ihmisiä yritysjohtajasta duunariin. Eduskunnan tulee nimenomaan edustaa kansaa kokonaisuudessaan. Tässä esiin nostamillani muutoksilla voimme pitää parempaa huolta demokratiastamme, ja ne lisäävät varmasti myös kansalaisten luottamusta poliittista järjestelmäämme kohtaan.

16.27 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Vaalirahoituksesta: Olen täsmälleen samaa mieltä, että kaikilla pitää olla taustasta ja resursseistaan riippumatta mahdollisuus osallistua vaaleihin. Kuitenkin asiat ovat monesti mutkikkaampia kuin nopeasti silmäilynä voisi ajatella. En esitä ehdotonta näkökulmaa puolesta enkä vastaan, mutta haluan tuoda keskusteluun toisen näkökulman, jota olen miettinyt.

Lähestyn asiaa eduskuntavaali- ja kampanjakaton näkökulmasta. Meillä istuvilla kansanedustajilla on suurempi mahdollisuus päästä tiedotusvälineissä näkyville vaalikauden aikana sekä ennen vaaleja. Kampanjakaton asettaminen olisi meidän, siis meidän istuvien kansanedustajien, kannalta sinänsä hyvä muutos. Haastajilla ei ole mahdollisuutta käyttää maksettua mainontaa kilpailuetua tasaamassa. Eli käytännössä kampanjakatto betonoisi meidän istuvien kansanedustajien asemaa ja sitä kautta heikentäisi demokraattisia mahdollisuuksia, ja se ei tietenkään voi olla toivottava kehityssuunta. Euromääräiset rajat voisivat myös lisätä houkutusta hankkia näkyvyyttä muilla käytettävissä olevilla tavoilla. Näen vaarana, että populistiset ulostulot ja alatyylinen kampanjointi saattaisivat lisääntyä. Suomessa toistaiseksi olemme aika hyvin vielä olleet tahdikkaassa kampanjoinnissa mukana.

Tiedotusvälineet käyttävät myös merkittävää valtaa. Iso maakunnallinen sanomalehti voi ratkaisevalla tavalla vaikuttaa siihen, kuka tulee valituksi, mikäli näin lehdessä päätetään. Tämä julkisuus ei maksa ehdokkaalle mitään. Sama koskee tietysti ajankohtaisohjelmia ja viihdeohjelmia televisiossa. Osa istuvista kansanedustajista on vakiovieraita. Haastajat, eli ei-istuvat ehdokkaat, pääsevät mukaan huomattavasti harvemmin. Ja jos näitä taloudellisia edellytyksiä haastajilla on, niin he voivat halutessaan tasoittaa mahdollisuuksiaan isolla budjetilla. No, nyt on tietysti huomioitava, että kaikilla ei tietenkään ole sitä mahdollisuutta, mutta joka tapauksessa kampanjakatto saattaisi lisätä tiedotusvälineiden suhteellista valtaa vaaleissa.

Kampanjabudjetti on vain yksi kilpailutekijä vaalilyössä. Jos sitä rajoitetaan, niin paine muiden kilpailutekijöiden rajaamiseen kasvaa. Tasapuolisuuden nimissä ja aloitteen hengessä — siis sen aloitteen, mikä tästä vaalikatoista on aikanaan tehty — tulisi myös medianäkyvyyttä säädellä. Tiedotusvälineiden vapautteen ja muuhun sananvapautteen ei pidä kuitenkaan koskea. Ne ovat aivan perustavaa laatua olevia arvoja länsimaisessa demokratiassa.

Kampanjakatto voisi tuoda ongelmia myös mittaamiseen. Miten arvoitettaisiin erilaisten viiteryhmien, organisaatioiden, lobbareiden ja vastaavien tarjoamaa veloituksetonta näkyvyyttä somekanavissa, lehdissä ja verkkosivuilla? Tällaista tukea tarjoavat esimerkiksi ammattiyhdistykset, elinkeinoelämän organisaatiot ja yritykset. Vaikka tämä tuki euroissa mitattuna on veloituksetonta, niin on aivan varmaa, että ilmaista ja pyyteetöntä se ei kuitenkaan ole. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

16.31 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu vaalirahoituksesta ja sen läpinäkyvyydestä, ja ylipääntensä mahdollisuuksista tulla valituksi erilaisissa yleisissä ja valtiollisissa vaaleissa, on totta kai aivan kansanvallan ytimessä. Yleisesti voin todeta, että omasta mielestäni läpinäkyvyys ja kaikin puolin hyvä toimintatapa vaaleissa ja vaalirahoituksessa on varmasti viime vuosina Suomessa parantunut tämän yhdessä hyväksytyyn lainsäädännön myötä. Uskon, että kaikki olemme sitä mieltä, että tilanne on huomattavasti parempi kuin muutamia vuosia sitten, ja siinä mielessä kehitys on ollut kyllä todella hyvää.

Ehdokkailla on totta kai, niin eduskuntavaaleissa kuin muissakin vaaleissa, taustallaan aina puolue, ja puolueiden välisellä yhteistyöllähän näitä asioita pystytään hoitamaan paremmalle tolalle. Mitä tulee tähän vaalirahoituksen, vaalikampanjoiden, paisumiseen, niin tässä on kyllä merkittäviä alueellisia eroja. Monissa pienissä vaalipiireissä voi tulla valituksi huomattavasti pienemmällä kampanjalla, ja sitten taas esimerkiksi täällä väkirikkailta alueilla kampanjat tuppaavat paisumaan kyllä todella kalliiksi. Tässä tapauksessa puolueilla on mahdollisuus myös ihan vaalipiiriikohtaisesti tehdä sopimuksia, joilla tähän vaikutetaan. Otan esimerkin omasta vaalipiiristäni: Keski-Suomen vaalipiirissä puolueilla on jo useita vuosia ollut sellainen sopimus, että esimerkiksi eduskuntavaaleissa ulkomainontaa ei harjoiteta. Tällaisilla pienillä toimenpiteillä kustannuksia pystytään laskemaan, koska vaalipiiriikohtaisia eroja todella on. Haluan korostaa tässä puolueiden roolia: jotta päästään hyviin tuloksiin ja kansanvalta toimii, tarvitaan myös hyvin toimivaa puoluejärjestelmää ja sitä, että yhdessä sovimme näistä asioista. Näin voimme kohtuullistaa kampanjoiden kokoa ja kustannuksia ihan ilman lainsäädännön muutoksiakin.

16.33 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru on toki ihan varmasti oikeassa siinä, että valmiiksi julkisuudesta tunnettujen ja istuvien kansanedustajien asema verrattuna sellaisiin ehdokkaisiin, jotka esimerkiksi ensimmäistä kertaa asettuvat ehdolle, ovat lähtökohdiltaan erilaiset. Se on pakko myöntää, mutta se ei tarkoita tietenkään automaattisesti sitä, että läpimenomahdollisuudet loppujen lopuksi kuitenkin, kun äänestäjä tekee äänestyspäätöstä, ovat sen huonommat. Tietysti siihen, miten sitten sen kampanjansa ja tunnettavuutensa saavuttaa, on olemassa paljon keinoja tänä päivänä: ei tarvita niin paljon rahaa mainoksiin kuin mitä ehkä aikaisemmin on käytetty, että saadaan sitä tunnettavuutta ostettua. Mutta näen itse hirveän tärkeänä sen, että uskallettaisiin selvittää tämän kampanjakaton vaikutukset, ja nimenomaan nämäkin, mitä edustaja Kiuru nosti esille, että miten se sitten käytännössä toimisi, onko se mahdollista.

Koska toisaalta meidän täytyy tietenkin, totta kai, muistaa se, että kaikki meidän kulut eivät todellakaan välttämättä näy vaalirahailmoituksessa. Itse törmäsin aika monenkin ehdokkaan kohdalla siihen, että meillä on innokkaita tukijoita, jotka saattavat ostaa ihan omalla rahallaan ilmoituksia tai jakaa mainoksia tai tehdä mainoksia ja kustantaa ne itse, ja he eivät välttämättä toimita sille ehdokkaalle edes niitä kuitteja tai ilmoituksista koituneita suorituksia. Niitä ei voida silloin tietenkään vaalirahoituksessa oikeastaan ilmoittaa, elikkä kuka tahansa voi laittaa — vaikka edustaja Kiurun, jos olet ehdokkaana — mainoksen jonnekin ja jättää kertomatta sinulle, että minäpä ostin Helsingin Sanomista tai jostakin mainostilaa. Tämä on tietenkin hyvin tällaista, ei välttämättä jokapäiväistä eikä välttämättä suuressa mittakaavassa tapahtuvaa toimintaa, mutta itse olen myös siitä huolissani, että kaikista näistä kuluista ja vaalimainonnasta ja -rahoituksesta ei välttämättä jää jälkeä. Itsekin voin todeta sen omalta kohdaltani, että kun teen ja laadin sen ilmoituksen, niin ne-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

hän perustuvat kaikki tililtä maksettuihin tapahtumiin, mainoksiin, ilmoituksiin, tilaisuuksista aiheutuneihin vuokratuloihin ja niin edelleen ja niin edelleen, elikkä niihin pankkisiirtoihin lähinnä kaikki. Toki muitakin kuluja tulee, niin kuin matkakuluja ja näin.

Kun arvioidaan tätä kokonaisvaalirahoitusta ja kampanjoiden hintaa, niin se on minusta edelleen vähän vaikeaa, mutta tämä nykyinen lainsäädäntö kuitenkin tuo läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja julkisuutta, ja sitä kansalaiset meiltä kyllä edellyttävät ja odottavat edelleen, ja toivottavasti — minun mielestäni se on erittäin tärkeää — selvitetään tämä kampanjakaaton käyttöönoton mahdollisuus. Se olisi varmasti sellainen asia, mistä voidaan olla yhtä mieltä huolimatta siitä, mikä demokratian näkökulmasta tarkasteltuna on sitten se paras ja toimivin ratkaisu.

16.37 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Pauli Kiuru toi hyviä pointteja tässä esiin. Jos nyt omaa mielipidettäni tässä tuon esiin, niin jos esimerkiksi 80 000 eurolla tiputtiin vaaleista tai ei päästy läpi, ja sitten 300 eurolla mentiin läpi, ja alle 10 000 eurolla meni läpi monia, monia edustajia, niin kyllä se aika kaikille saatavissa on tämä edustajan paikka jo näillä spekseillä.

Edustaja Hännisen puheenvuoroon se, että aika vaikeaksi menisi tämä, jos alettaisiin kaikkea katsomaan, että kuka jakaa mainoksia ja näin. Näen kyllä, että tällä hetkellä tämä on jo erittäin läpinäkyvää.

16.38 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin, ettei tule ikään kuin väärää mielikuvaa, niin olen armoton avoimuuden kannattaja ja kansanvallan ja demokratian kannattaja. Koen myös huolta siitä, että kampanjat kasvavat. Siinä on oma vääristymisen vaaransa, mutta liiassa valvonnassakin on ne omat haittatekijänsä, niin kuin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin.

Edustaja Hänninen esitti toivomuksen, että tehtäisiin selvitys, pitäisikö vaalikampanjan kuluille olla katto. Minulle tällainen selvitys sopii oikein hyvin. Itse asiassa perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään vuonna 2009, ettei se näe tarvetta asettaa enimmäismäärää vaalikampanjan kuluille, eli se asia on perustuslakivaliokunnassa käsitelty ja tähän johtopäätökseen on päädytty. No, tietysti kymmenessä vuodessa asiat voivat muuttua, ja asiaa voidaan selvittää uudestaan. Minulle se sopii oikein hyvin.

Se, mistä olen ihan aidosti huolissani ja mihin edustaja Ovaska kiinnitti myös huomiota, on se, että on ilmoituksia, joista puuttuu maksaja. Mihin ehkä vielä enemmän kiinnitän itse huomiota vaalien aikana, on se, että siellä ilmoituksen nurkassa lukee pienellä fontilla ”Kaikkea hyvää kaikille ry” tai joku muu vastaava yhdistys. Kyllähän jokainen meistä tietää, että muotomääräys vaalilainsäädännöstä on silloin täytetty. Kaikkea hyvää kaikille ry on maksanut sen ilmoituksen. Mutta kuinka paljon se lisää avoimuutta ja ymmärrystä siitä, mistä se raha on tullut? Vastaus on, että ei kyllä kovinkaan paljoa. Ja sitten tämä sanktioiden puute: jos se maksaja on jätetty sieltä ilmoittamatta, niin ei siitä taida oikein mitään seurata. Eli kyllä nopeaa puuttumista ja jonkinlaisia sanktioitakin kaivataan. Se ei sitten enää paljon auta, jos jälkeensä, kun vaalit on käyty ja tulos on selvillä, sanotaan, että ei tämä nyt mennyt ihan oikein, mutta mitä sitten.

16.40 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Itse asiassa, jos katsotaan tätä vaalirahoituslainsäädäntöä, joka tehtiin silloin vajaa kymmenisen vuotta sitten, niin sehän on jo tietyllä tapaa vanhentunut, koska kampanjointi on muuttunut aika paljon tässä matkan var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

rella. Mehän käymme nyt koko ajan tässä keskustelua konservatiivisesta mediasta ja oikeastaan vaalimainonnan ostamisesta perinteisessä mediassa. Mutta sosiaalisen median kampanjointi — kuten tässä edustaja Koponen totesi, niin pienilläkin kampanjoilla on tultu läpi, mikä kertoo siitä, että moni on tehnyt kampanjansa pääosin sosiaalisessa mediassa. No, siinä sitten sen rahoittaminen on jo vähän toisenlaista tai aika paljonkin toisenlaista kuin perinteisessä mediassa, kun ostetaan lehtimainoksia, tv-mainoksia tai muuta. Ulkomaisen rahoituksen käyttäminen vaaleissa on tietysti läpinäkyvyyden kannalta aika iso ja vakava kysymys, mutta mitä tulee tähän sosiaalisen median kampanjointiin ja ylipäätensä tähän, kuinka sosiaalisen median kautta vaikutetaan meidän vaalien lopputulokseen, niin uskaltaa väittää, että se on kansanvallan ja läpinäkyvyyden kannalta yhä isompi kysymys, jossa Suomessa ollaan kuitenkin vielä aikamoisessa lintukodossa.

Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on muun muassa kiinnittänyt tähän huomiota, siis tähän, kuinka ulkomailta vaikutetaan toisten maiden vaaleihin. Pitäisikö siihen luoda tiettyjä pelisääntöjä, ja onko niitä edes mahdollista luoda — tämä on hyvä kysymys. Ja luulenpa, että Suomessakin tulevissa vaaleissa ollaan yhä enempi tekemisissä sen asian kanssa, minkälaisin eri keinoin ihmisten mielipiteitä siellä sosiaalisessa mediassa liikutellaan, ketkä sitä ohjailevat, mistä sitä rahoitetaan. Nämä asiat ovat vielä täysin tämän meidän lainsäädännön ulkopuolella. Toki tätä perinteistä kampanjointia, vaalirahoitusta, edelleen valvotaan, näin kuuluukin olla, mutta haluan kiinnittää tässä huomiota myös siihen, että kyllä meidän pitää tämän vaalirahoituslainsäädännön osalta olla todella hereillä siinä, miten ja minkälaiset uudet intressiryhmät vaalien lopputulokseen meillä Suomessakin vaikuttavat.

16.42 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Vielä innostuin pitämään yhden puheenvuoron. Yritän pitää sen lyhyenä.

Edustaja Kiuru, nostitte esille median roolin myös tässä vaalivaikuttamisessa. Olen kyllä ehdottomasti kanssasi samaa mieltä siitä, että esimerkiksi se, että vaalipäivää edeltävänä päivänä suurin piirtein laitetaan gallupeja ja sitten nimenomaan nimeltä jo, että ketkä ovat varmoja läpimenijöitä tai todennäköisiä läpimenijöitä ja niin edelleen, eli ihan nimeltä tehdään tällaisia uutisointeja ja artikkeleita, niin kyllä väitän, vaikka en mikään professori olekaan, että näillä on tietynlainen ohjausvaikutus. Minä en oikein itse kyllä näitä kannata enkä pidä niitä demokratian näkökulmasta hyvinä, ja toivoisin, että tällaisia ei tehtäisi, mutta tietysti median riippumattomuus ja sananvapaus ja niin edelleen, niin mitäpä tässä voi siihen sanoa. Kun pohditaan sitä asetelmaa niissä vaalipiireissä, sekin osittain tietysti myös hankaloittaa ehdokkaiden esimerkiksi halua tehdä sitä vaalikampanjointia ja työtä, jos siellä on jo valmiiksi lytätty, että ei sinulla ole mitään mahdollisuuksia, että tulee medialta jo tällainen potku takapuoleen niin sanotusti, ja se ei ole minun mielestäni sillä tavalla reilua ketään kohtaan.

Minun mielestäni on kyllä erittäin mielenkiintoista — kun edustaja Honkonen toi oman vaalipiirinsä yhteiset pelisäännöt tähän salin keskusteluun — että on päästy sellaiseen sopimukseen, että tällaisista ulkomainontaa ei ollenkaan harjoiteta ja tämän tyyppistä. Pelisääntöjä varmaan eri alueilla olisi syytä sitten pohtia, vaikka se ei tässä salissa ehkä synny se päätös, mutta olisivat varmasti tervetulleita.

Todellakin some on tänä päivänä se paikka, missä paljon vaikutetaan, siellä mielipidevaikutetaan, mutta mikä siellä on huolestuttavaa, niin valvonta ontuu. Eli jos siellä sitten on niin sanottuja valeuutisointeja tai muuta, niin niitä on erittäin hankala sieltä kitkeä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

tai saada sitten pois, elikkä meillä paljon tekemistä riittää. Kyllä näkisin, että vaalirahoituslain osalta tätä kehittämistyötä pitää jatkaa ja uudistaa myös tätä meidän lakiamme.

Sitten vielä yksi pointti. Elikkä kun meillä sitten tämä tämänhetkinen ilmoitusvelvollisuus eduskuntavaaleissa on vain sillä valitulla ja ensimmäisellä varalle jäävällä, ja kuitenkin me tiedämme, että tässä neljän vuoden aikana voi sattua ja tapahtua kaikenlaista ja voi vaikka sieltä kolmanneltakin varasijalta sitten joku nousta eduskuntaan, niin on vähän käsittelemätöntä, miksei kaikkien tarvitse tehdä sitä ilmoitusta. Silloin oltaisiin tasavertaisemmassa, yhdenvertaisemmassa ja avoimemmassa tilanteessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.